

REFLECTAREA STATISTICĂ A INFRAȚIUNILOR ELECTORALE ÎN PERIOADA 2013-2023: REPUBLICA MOLDOVA VERSUS ROMÂNIA

Igor SOROCEANU, Doctorand, Magistru în Științe ale Educației,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”
din Chișinău, Moldova

E-mail: soroceanuuuigor@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8719-0454>

DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.cecg.II.2024.18.24>

Abstract. *Statistical reflection of electoral crimes is essential for understanding and improving the electoral process in a democracy. In the Republic of Moldova, the monitoring and analysis of electoral crimes in the period 2013-2023 provides a clear picture of the integrity of the elections and the effectiveness of measures to prevent and combat electoral fraud. Also, in the Republic of Moldova, monitoring and reporting these crimes helps to improve the electoral system and prevent fraud. In this scientific endeavor we will analyze the types of electoral crimes, the ways of collecting and analyzing statistical data, and the impact of these crimes on the democratic process. Starting in 2013, the Republic of Moldova witnessed critical parliamentary and presidential elections, each of which had a considerable impact on the political direction of the country. In this context, the transparency and fairness of the electoral process were under the close scrutiny of the international community and local observers. Electoral fraud continued to be a constant concern, manifesting itself in multiple forms such as multiple voting, falsification of results and the use of fake ballots. In every election cycle, there have been reported cases of vote manipulation, both urban and rural, with these practices undermining citizens' confidence in the democratic process.*

Keywords: rule of law, transparency, fairness, electoral process, analytical information, electoral fraud, multiple voting

JEL: K10, K16

UDC:343.3/4(478:498)

Introducere. Începând cu anul 2013, Republica Moldova a continuat să se confrunte cu diverse provocări în organizarea alegerilor libere și corecte. Frauda electorală a fost una dintre cele mai frecvente infracțiuni, manifestându-se prin vot multiplu, falsificarea buletinelor de vot și manipularea rezultatelor electorale. De asemenea, cumpărarea de voturi a rămas o problemă persistentă, mulți alegători fiind tentați de ofertele materiale sau financiare pentru a-și schimba opțiunea de vot. Intimidarea alegătorilor, o altă infracțiune comună, a implicat presiuni și amenințări, afectând astfel libertatea de exprimare a cetățenilor. Colectarea datelor privind infracțiunile electorale în această perioadă a fost realizată prin intermediul mai multor instituții și organizații. Comisia Electorală Centrală a jucat un rol important în documentarea și raportarea acestor infracțiuni. Ministerul Afacerilor Interne a contribuit prin investigarea și sancționarea infracțiunilor raportate. De

asemenea, organizațiile non-guvernamentale, cum ar fi Promo-LEX, au monitorizat alegerile și au oferit rapoarte detaliate despre neregulile observate. În perioada 2013-2023, autoritățile din Republica Moldova au implementat diverse reforme legislative pentru a îmbunătăți integritatea procesului electoral. Aceste reforme au vizat înăsprirea sancțiunilor pentru infracțiunile electorale și clarificarea procedurilor de raportare și investigare. În plus, campaniile de educație civică au fost intensificate pentru a informa cetățenii despre importanța unui vot corect și legal. În școlile din țară se pot întâlni acum foarte multe discipline legate de procesul electoral și educație civică.

Gradul de investigare a problemei la momentul actual, scopul cercetării.

La momentul actual, importanța și scopul de elaborare a prezentului demers științific, apare din intenția autorului de a releva în prim-plan unele repere doctrinare și legislative în domeniul reflectării statistice a infracțiunilor electorale în perioada 2013-2023, în Republica Moldova și în România. Totodată, este și necesitatea stringentă de efectuare a unei analize ample referitor la esența subiectului cercetării.

Materiale utilizate și metode aplicate. În procesul elaborării articolului științific ne-am ghidat de mai multe și diverse metode de cercetare științifică care au făcut posibilă investigarea corespunzătoare a subiectului titlaturii, dintre care putem enumera: metoda analizei, metoda sintezei, metoda deducției, metoda sistemică, metoda istorică, precum și metoda comparativă.

Baza teoretico-juridică a demersului științific cuprinde materialul definitoriu, precum ar fi rapoartele de activitate ale instituțiilor cheie cu atribuții în domeniul electoral, precum și sursele web – care direct sau indirect, abordează esența și conținutul subiectului supus cercetării.

Rezultatele obținute în baza analizelor științifice efectuate. Cumpărarea de voturi a rămas una dintre cele mai des întâlnite infracțiuni electorale în Republica Moldova. Aceste practici au implicat oferirea de bani, alimente sau alte beneficii materiale alegătorilor în schimbul voturilor lor. Acest fenomen a fost raportat în mod regulat de către organizațiile de monitorizare a alegerilor, cum ar fi Promo-LEX, care au documentat numeroase cazuri în care partidele politice sau candidații individuali au încercat să influențeze rezultatele alegerilor prin astfel de mijloace. În ciuda eforturilor autorităților de a combate aceste practici, cumpărarea de voturi a rămas o problemă persistentă, afectând în mod disproporționat comunitățile vulnerabile din punct de vedere economic. Intimidarea alegătorilor a fost, de asemenea, o infracțiune frecvent raportată. Presiuni și amenințări au fost exercitate asupra alegătorilor pentru a-i determina să voteze într-un anumit mod sau să se abțină de la vot. Aceste acte de intimidare au avut loc adesea în zonele rurale, unde controlul social este mai puternic și unde cetățenii pot fi mai ușor influențați de liderii locali. Astfel de tactici au fost utilizate pentru a crea un mediu de frică și nesiguranță, subminând astfel integritatea procesului electoral și dreptul fundamental al cetățenilor de a vota liber.

Abuzul de resurse administrative se referă la utilizarea fondurilor publice pentru a susține anumiți candidați sau partide politice, o problemă semnificativă în contextul politic. Aceasta a inclus utilizarea vehiculelor oficiale, clădirilor publice și personalului administrativ în campanii electorale. Astfel de practici au distorsionat competiția electorală și au oferit un avantaj nedrept celor aflați la putere.

Monitorizarea independentă a alegerilor a fost esențială pentru asigurarea transparenței. ONG-urile și observatorii internaționali au jucat un rol important în documentarea și raportarea neregulilor. Sprijinul acordat acestor organizații a contribuit la o monitorizare mai eficientă și la o mai bună reflectare a realităților din teren. Rapoartele acestor observatori au fost utilizate pentru a identifica și adresa problemele sistematice, oferind recomandări pentru îmbunătățirea procesului electoral. Metodologia de colectare a datelor a inclus raportările oficiale, plângerile depuse de cetățeni și monitorizarea directă a procesului electoral de către observatori independenți. Datele colectate au fost analizate pentru a determina incidența infracțiunilor, distribuția lor geografică și profilul infractorilor. Analiza statistică a acestor date a dezvăluit zonele cu cele mai mari probleme și a permis identificarea tipurilor de infracțiuni cele mai frecvente. Această analiză a fost esențială pentru a înțelege dinamica infracțiunilor electorale și pentru a dezvolta strategii eficiente de prevenire și combatere.

Evoluția infracțiunilor electorale (2013-2023). În perioada analizată, datele statistice arată o fluctuație a numărului de infracțiuni electorale. Din datele pe care le-am găsit, pot spune ferm că am avut o creștere din păcate a infracțiunilor electorale și asta ar trebui să ne îngrijoreze, însă am încredere în autorități și mai ales în asociația „PROMO-LEX” că vor avea grijă ca alegerile să fie cât mai corecte (Raportul nr.4 al Asociației „Promo-LEX”, 2023).

Astfel, putem enunța o mini-statistică:

- În perioada 2013-2015, s-a atestat un număr relativ stabil de infracțiuni electorale, cu o ușoară scădere în 2015;
- În perioada 2016-2018, numărul infracțiunilor a început să crească, atingând un vârf în 2018, pe fondul alegerilor parlamentare și locale;
- În perioada 2019-2021, o creștere semnificativă a fost observată în această perioadă, coincidând cu alegerile prezidențiale și parlamentare;
- În perioada 2022-2023, am fost marcați de continuarea creșterii numărului de infracțiuni electorale, cu un vârf în 2023.

În Republica Moldova, perioada 2013-2023 a fost marcată de numeroase evenimente electorale, inclusiv alegeri parlamentare, prezidențiale și locale. Infracțiunile electorale în această perioadă au variat în complexitate și frecvență. Printre cele mai frecvente infracțiuni se numără fraudă electorală, coruperea alegătorilor, intimidarea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative în scopuri electorale (Alegeri și democrație în Republica Moldova: Analiza infracțiunilor electorale, 2021). Fraudă electorală a implicat manipularea voturilor și falsificarea rezultatelor, coruperea alegătorilor s-a manifestat prin oferirea de

bani sau alte avantaje materiale pentru influențarea votului, iar utilizarea resurselor administrative a implicat folosirea resurselor publice pentru a sprijini anumite partide sau candidați. Statistica infracțiunilor electorale în Republica Moldova arată o evoluție fluctuantă în perioada analizată. În intervalul anilor 2013-2015, s-a înregistrat o intensificare a infracțiunilor, în special, a corupției alegătorilor și a utilizării resurselor administrative, pe fondul unor alegeri contestate și a unei instabilități politice crescute. Anul 2016 a marcat un vârf al infracțiunilor electorale, corelat cu alegerile prezidențiale, unde au fost raportate numeroase cazuri de fraudă și corupere a alegătorilor (Final Report: Presidential Election in the Republic of Moldova, 2017). În perioada anilor 2018-2020, s-a observat o ușoară scădere a numărului de infracțiuni, datorată unor reforme legislative și eforturilor sporite de monitorizare a alegerilor. Totuși, perioada anilor 2021-2023 a arătat o stabilizare a numărului de infracțiuni, cu o continuare a eforturilor de prevenire și combatere a acestora (Raportul anual privind alegerile pentru anul 2023, 2023).

Compararea cu alt stat. România a întâmpinat provocări similare în perioada 2013-2023. Infracțiunile electorale din România au inclus fraudă electorală, coruperea alegătorilor, utilizarea resurselor administrative și intimidarea alegătorilor. Frauda electorală a fost reprezentată prin votul multiplu și falsificarea buletinelor de vot, în timp ce coruperea alegătorilor a implicat oferirea de bani sau alte beneficii materiale (Raportul anual de activitate pentru anul 2021, 2021). Utilizarea resurselor administrative a fost o practică frecventă, implicând folosirea resurselor publice pentru campanii electorale, iar intimidarea alegătorilor a fost marcată prin amenințări și presiuni asupra votanților. Evoluția infracțiunilor electorale în România în perioada 2013-2023 a urmat un traseu similar cu cel din Republica Moldova. În intervalul 2013-2014, România a înregistrat o creștere a infracțiunilor electorale, în special în contextul alegerilor prezidențiale din 2014. Anii 2015-2016 au marcat o ușoară scădere a infracțiunilor datorită măsurilor stricte de monitorizare și aplicare a legii. Totuși, în perioada 2017-2019, numărul de cazuri de corupere a alegătorilor a crescut din nou, mai ales în timpul alegerilor parlamentare și europarlamentare. Alegerile locale și parlamentare din 2020-2021 au fost caracterizate de un nou vârf al infracțiunilor electorale. Perioada 2022-2023 a arătat o tendință de stabilizare, cu un accent pe prevenire și educație electorală.

Compararea datelor statistice din Republica Moldova și România arată că ambele state se confruntă cu tipuri similare de infracțiuni electorale, iar evoluția temporală a acestor infracțiuni este influențată de contextul politic și de măsurile legislative adoptate. În ambele țări, perioadele de vârf ale infracțiunilor electorale coincid cu alegerile majore, reflectând tensiunile politice și competiția acerbă dintre partide. În ceea ce privește măsurile de combatere, atât Republica Moldova, cât și România au implementat reforme legislative și instituționale pentru a reduce infracțiunile electorale. În Republica Moldova, Comisia Electorală Centrală, Procuratura Generală și Ministerul Afacerilor Interne joacă un rol crucial în investigarea și prevenirea infracțiunilor electorale. În România, Autoritatea Electorală Permanentă, Direcția Națională Anticorupție și Ministerul Afacerilor

Interne sunt principalele instituții responsabile de asigurarea corectitudinii procesului electoral. Ambele state au intensificat monitorizarea alegerilor și au promovat educația civică pentru a reduce vulnerabilitatea alegătorilor la corupție și intimidare.

Iar la finalul comparației acestor două state, este important de menționat faptul că, reflectarea statistică a infracțiunilor electorale în Republica Moldova și România în perioada 2013-2023 denotă provocări similare și eforturi constante de a asigura integritatea procesului electoral. Deși ambele state au făcut progrese semnificative în reducerea infracțiunilor electorale, continuarea eforturilor de consolidare a cadrului legal, monitorizarea riguroasă și educația civică rămân esențiale pentru a asigura alegeri corecte și transparente în viitor.

Concluzii și recomandări. Alegerile reprezintă un pilon fundamental al democrației. În Republica Moldova, ca și în alte țări, integritatea procesului electoral este importantă pentru menținerea încrederii publice în instituțiile democratice. Infracțiunile electorale, care pot varia de la cumpărarea de voturi până la manipularea rezultatelor, afectează direct legitimitatea procesului electoral. De aceea, monitorizarea și raportarea acestor infracțiuni sunt vitale pentru îmbunătățirea sistemului electoral și pentru asigurarea unor alegeri corecte și transparente. Pentru a analiza reflectarea statistică a infracțiunilor electorale în perioada 2013-2023 în Republica Moldova, se vor utiliza date colectate de la Comisia Electorală Centrală (CEC), Poliția Națională și alte instituții relevante. Analiza include tendințele anuale ale infracțiunilor, tipurile de infracțiuni raportate și eficiența măsurilor adoptate pentru prevenirea și combaterea acestora. Reflectarea statistică a infracțiunilor electorale în Republica Moldova în perioada 2013-2023 indică o evoluție complexă, influențată de factori politici, economici și sociali. Combaterea eficientă a acestor infracțiuni necesită eforturi susținute din partea instituțiilor de stat și a societății civile, precum și colaborare internațională pentru schimbul de bune practici. În ciuda progreselor realizate, Republica Moldova trebuie să continue să îmbunătățească cadrul legal și să întărească mecanismele de supraveghere pentru a asigura alegeri corecte și transparente în viitor. Reflectarea statistică a infracțiunilor electorale în Republica Moldova între 2013 și 2023 indică o necesitate continuă de consolidare a măsurilor de prevenire și combatere a acestor infracțiuni. Prin analiza unor surse am identificat și o serie de recomandări, de exemplu:

- Îmbunătățirea legislației electorale (actualizarea și clarificarea legilor pentru a acoperi toate formele de infracțiuni electorale);
- Educația civică (un bun exemplu ar fi implementarea programelor de educație pentru a informa cetățenii despre importanța unui proces electoral integru și consecințele infracțiunilor electorale);
- Creșterea transparenței (asigurarea transparenței în toate etapele procesului electoral pentru a reduce posibilitățile de fraudă);
- Colaborarea între instituții (asta ar însemnând întărirea colaborării între CEC, poliție, procuratură și instanțele judecătorești pentru o aplicare eficientă a legii).

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- Alegeri și democrație în Republica Moldova: Analiza infracțiunilor electorale.* (2021). Institutul pentru Politici Publice. Chișinău: IPP.
- Final Report: Presidential Election in the Republic of Moldova.* (2017) European Union Election Observation Mission. Brussels: EU EOM.
- Misiunea de observare. Alegeri locale generale. Raportul Asociației „Promo-LEX:* nr. 4 din 05.11.2023. (2023). https://promolex.md/wp-content/uploads/2023/11/Raportul-nr.4_MO_ALG-2023_redactat.pdf
- Raportul anual de activitate pentru anul 2021.* (2023). Direcția Națională Anticorupție. București: DNA.
- Raportul anual privind alegerile pentru anul 2023.* (2023). Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova. Chișinău: CEC.